

SLUČAJ HAMILTON

Mišel de Krecer

Preveo
Nikola Pajvančič

Laguna

Naslov originala

Michelle de Kretser
HAMILTON CASE

Copyright © 2003 Michelle de Kretser

Krisu, s ljubavlju

Translation Copyright © 2006 za srpsko izdanje, LAGUNA

I

„Bar sam se uvek trudio
Da dobro naučim ulogu“

G. K. ČESTERTON

Mudro dete

Ime je prva priča koja se vezuje uz nečiji život. Evo, na primer, moga: Stenli Olben Meriot Obejsekere. Ono pripoveda o geografiji, istoriji, ljubavi i nesigurnosti. Rođen sam na ostrvu što visi sred zlatnog trgovačkog puta između Istoka i Zapada – vrednom komadu nakita koji su opipavali i u džep trpali redom Portugalci, Holandani i Britanci. Godine 1902, kada sam ja rođen, ser Olben Meriot je bio guverner i pristao je da mi bude kum. Kako je mogao da odbije? Bio je potpuno opčinjen mojom majkom još otkako mu je poslala krzno leoparda koga je svojeručno ustrelila, zajedno sa porukom: *Doći ću vam večeras između pet i šest. Krzno je za malu plavu primaću sobu, koja je savršena za bludničenje i tako to. Zvala se Mod i bila je velika lepotica. I prvorazredni strelac. U Škotskoj je lovila jelene sa princom od Velsa; tvrdila je da se on pokazao sasvim osrednje. Poklonio joj je broš izrađen od orlove kandže usađene u srebro i oniks. Mater je prezrivo zaključila da je to *monumentalno providan gest* i na putu kući čušnula poklon jednoj brodskoj stjuardesi umesto napojnice.*

Moj otac je uporno zahtevao da se zovem Stenli, uprkos tome što je moja majka mrzela to ime. Često sam razmišljao o smislu te Paterove neuobičajene odlučnosti. I njegov otac je bio Stenli, tako da je možda samo održavao porodičnu tradiciju. S druge strane, možda je to naglašeno potvrđivanje očinstva odavalo izvesne strepnje u vezi sa njim? Moju majku su pratile

izvesne glasine. Tvrđilo se da je jednom plivala u jezercetu u džungli odevena samo u blumerke, mada je u blizini bilo gospođe i zmija. Pola visokog društva u Kolombu sledilo je primer ledi Meriot, koja je bila zdepasta i patila od herpesa, tako što su je potpuno ignorisali. Mater je rekla da je Stenli ime za potrčka, tako da je bilo dobro što mi inicijali glase Sem. Danas se niko ne seća da su me ikada drugačije zvali.

Stenli Olben Meriot Obejsekere: između imena koja govore da sam sin svog oca pada senka Engleza koji nije služio drugi mandat kao guverner. Nedugo nakon njegove smrti, pre osam godina, do mog stola je našao put paket poslan iz jedne advokatske kancelarije u Londonu. U njemu se nalazila mala i nejasna uljana slika krupne i poprilično razodevene žene kako bere cveće i skuplja bobice ispred slomljenih mermernih stubova, nasred šumskog proplanka. Slikar – potpuno nepoznat enciklopedijama koje sam konsultovao – potpisao se kao Tom Baltran. Izvršilac testamenta je u pismu objasnio da su Baltranovi i Meriotovi bili u srodstvu. Štaviše, nastavio je, uvaženi Tomas je po ženskoj strani bio potomak prvog vojvode od Sent Olbensa, vanbračnog sina Čarlsa II i Nel Gvin. Umetnikova pozamašna nimfa, *po porodičnom predanju*, predstavlja prodavačicu pomorandži, ali to su samo nagađanja. *Ser Olben*, pisao je dalje njegov advokat, *izričito je zahtevao da ova slika, dragulj njegove male zbirke, pripadne vama. Zadržao je najtoplije uspomene na godine provede na Cejlonu, i često se prisećao srećnih vremena provedenih u društvu vaše majke.*

Sumnjivo nasledstvo, sigurno se slažete? Sliku držim u kabinetu, zajedno sa drugim ser Olbenovim poklonom, srebrnom čašicom za jaje, koju sam dobio za krštenje. S vremena na vreme postavim te predmete pred sebe i proučavam ih. Jaje, ljubavnica, kopile: njihova poruka mi se čini potpuno jasnom. Ipak, svedočenje znakova je nepouzđano. Ubrzo sam zaključio da je čašica za jaje sasvim uobičajen poklon kakav daju kumovi, a da mazarija uvaženog Tomasa ukazuje samo na nepromišljenu sen-

timentalnost jednog devedesetogodišnjaka. Takva razmišljanja nakratko prevladaju; onda se sumnje opet prikrađu. Te sesije se uvek okončaju isto: odlazim do ogledala gde me smiruje neporecivost moje puti.

Ako želite da procenite nečije poreklo, proučite mu lice, a ne krštenicu. Moja koža je tamna, kao kod mog oca, pošto je naš ogranak Obejsekera čuven po svojoj tamnopotosti. Kao i Pater i ja sam osrednje visine i s godinama sklon gojenju. Zajednički su nam i visoko čelo, gusta, neposlušna kosa, kriv nos i uši koje štrče. Nismo naočiti muškarci. Ali ostavljamo snažan *utisak*. Ser Olben pak, bar kako je prikazan u foto-albumu mojih roditelja, visok je i upalih grudi, oštih crta lica i sa krajnje neuverljivim brkovima. Desnom šakom steže levi članak, kao da se boji da će se raspasti.

Do sada je sigurno očigledno da doličnost ne obuzdava moje pero. Oduvek sam mnogo polagao na istinu, što je vrlina koja se obično ne ceni u mom zanimanju. Ali ta sposobnost da jasno vidim i govorim istinu bez obzira na ustaljene običaje ili strah od odmazde, na jedan drugi način je stvorila moj ugled. Zbog same svoje ozloglašnosti, slučaj Hamilton bio je okružen maglom glasina, nagađanja i netačnosti koji se po salonima ove zemlje smatraju za analizu. Na ovim stranicama nameravam da napokon iznesem činjenice.

U potrazi za izgubljenim vremenom

Ser Stenli Obejsekere, moj deda, bio je *mudaliyar*, što je položaj koji dovodi čoveka na sam vrh socijalnog sistema na našem ostrvu. *Mudaliyar* je bio predvodnik, vođa, i posedovao je znatan uticaj u oblasti iz koje potiče. Obično bi to bio darovit vojnik i vešt diplomata, i te bi sposobnosti stavio u službu svog monarha. Sa uspostavljanjem prevlasti Evropljana, uloga *mudaliyara* se promenila. Kandijsko kraljevstvo je u brdima ostalo nepokoreno sve do 1815, ali kako su Portugalci, Holandani i napokon Britanci zauzimali sve veće i veće delove primorskih oblasti, moji preci su kod kolonijalnih sila postali iznad svega cenjeni zbog svojih administrativnih sposobnosti. Zbog svog obrazovanja, poštovanja koje su budili u svojim sunarodnicima i poznavanja ostrvskih običaja, bili su kao stvoreni za pomaganje u upravljanju kolonijom: kao pisari, posrednici i tumači, kao predsednici sudova koji su se bavili urođeničkim razmiricama oko zemlje, ugovorima i dugovanjima.

Evropljani su odanost nagrađivali zemljom: *mudaliyari* su na poklon dobijali čitava sela, ogromne pojaseve džungle, imanja oslobođena poreza. U Paterovom nasleđstvu nalazili su se posedi u svim južnim provincijama, četiri nekretnine u Kolombu, šest ili sedam bungalova u unutrašnjosti, letnjikovac u brdima, plantaža čaja i rudnik olova; baš kao i Lokugama, naše seosko boravište, gde se moje detinjstvo rasplitalo u čarobnoj usamljenosti.

Ne sumnjam da su moji preci bili krepki ljudi. I danas žalim što nikada nisam upoznao svog dedu, koji je po svim pričama bio mudar i sposoban administrator. Kod sebe imam kopiju poverljivog memoranduma iz Guvernerovog ureda u kome se predlaže da on bude proglašen za viteza. U njemu stoji da je moj deda posedovao *izuzetno celovito i tačno poznavanje običaja i postupaka na ostrvu* i opisuje ga kao *čoveka vrhunskog karaktera, časnog, principijelnog i nepokolebljivo odanog*.

Avaj, ser Stenlija je u trideset četvrtoj godini života snašao udes. Jednog popodneva se vozio čamcem po jezeru Kandi kada je primetio da je družina mladih Engleskinja, koje su u nestašnom mladalačkom duhu isplovile bez čamđizije, zapala u teškoće. Na njegove užasnite oči, jedna devojka je nimalo mudro ustala i pala u vodu. Pre deset godina moj deda je preplivao Helespont, *dok mi je klicao smrdljiv čopor Grka zlikovačkog izgleda*, kao što je zapisao u svom dnevniku. Sada je smesta skočio u jezero i u samo nekoliko brzih zamaha stigao do mlade dame.

Sve bi se dobro završilo da nije bilo histerične reakcije gospođice Dejzi Doson, jedne od dama koje su vrištale u čamcu. Posle je njen otac, vladin poverenik za provinciju Džafna, kao opravdanje ponudio užas i zbunjenost koju je njegova kćer osetila pomislivši na prevrtanje čamca (nijedna dama nije umela da pliva) i njenu krajnju potresenost što vidi kako njenu prijateljicu, milu devojku na pragu ženstvenosti, spopada neki urođenik. U svom opravdanom strahu, zbunjenosti i potresenosti, gospođica Doson je veslom iz sve snage udarila dedu po glavi. On se, naravno, utopio.

Družinu gospođice Doson, uključujući i milu devojku u vodi, spasla su dvojica škotskih inženjera, čije je prisustvo na jezeru uzeto kao dokaz da je moj deda postupio hrabro, ali preuranjeno. Dvojica belaca ne bi sedela skrštenih ruku i pustili da se jedna Engleskinja udavi. Ser Stenli bi bolje postupio da je gromkim povicima privukao pažnju inženjera. Po bilijarskim salama i novinskim kolumnama preovladavao je stav kako su Cejlonci, čak i oni najbolji među njima, skloni preterivanju.

Pater je bio devetogodišnji dečak kada mu se otac utopio. Neki su pričali da je ser Stenli ubijen; sve je zavisilo od tačke gledišta. Njegova smrt poslužila je kao povod za traljave pokušaje raspirivanja antibritanskog raspoloženja, koji su smesta propali, pošto klan Obejsekere nije hteo da ih podrži. Zapravo, moj deda-štric Vili je napisao jedno snažno sročeno pismo *Tajms of Cejlonu* u kome žali zbog pre nagljenih postupaka svog brata, i oslobađa gospođicu Doston, *samo neiskusnu devojku*, sve krivice.

Igrom slučaja, Vili je baš u to doba bio upleten u jednu parnicu. Tužio ga je čovek po imenu Perera, koji je osporavao Vilijevo pravo na nekih dvesta ari šumovite zemlje blizu Čiloa. Taj Perera je tvrdio da zemlja pripada njegovoj porodici već pokolenjima, mada nije mogao da pokaže nikakav dokument kojim bi te navode potkrepio. Tvrdio je da je Vili pribavio lažnu tapiju, a onda poslao odred siledžija da zemlju silom pripoje.

Takve tvrdnje – zapravo, i takvi postupci – bili su sasvim česti u to doba, kada su svi koji su to mogli, mahnito grabili zemlju koja je mogla da se koristi za industrijske biljke. Neko bi mogao da kaže kako je otimačinu za zemlju podstakla vlast, čija je *Uredba o pustoj zemlji* propisala da sva zemlja koja se ne obrađuje stalno ili koja nema potvrđenog vlasnika pripada Kruni. Tako su Britanci stekli silne netaknute šume koje su potom prodavane za plantaže. Lokalna elita je sledila njihov primer, krčeći zemlju za kafu, čaj, gumu i kokos sa toliko prilježnosti da je vlada na kraju bila primorana na razmišljanje o merama za očuvanje džungle i usporavanje prodaje nekultivisane zemlje.

Vili i Perera su unajmili timove advokata koji su se već godinama borili u našim sudovima, brzim kao kornjače. Zapravo, parnica se toliko oteгла da je Vili prilično zavoleo svog protivnika, koga je s naklonošću prozvaao Prokleti Pe. Uveseljavao je rođake pričama o njegovim osobinama: ulju za kosu, strogom kišobranu od koga se nikada nije odvajao, običaju da čačka zube dugačkim noktom, o njegovom brojnom potomstvu ('Nabrojao sam ih bar petnaestoro. Ogromna, dlakava stvorenja.

A tek sinovi...!'). Kada je saznao da će se najstarija kćerka Prokletog Pea udati, Vili joj je poslao lep pribor za jelo. Poklon je sutradan vraćen. Vili se pljesnuo po čelu. „Pa naravno! Prokleti Pe prezire escajg. Trebalo je da malo pošaljem komplet zdelica za pranje prstiju.“

Kada god bi se čitav klan okupio u Lokugami, Pater i njegovi rođaci zabavljali bi odrasle izvodeći izmišljene doživljaje iz života Prokletog Pea, koji je ubrzo prešao u porodičnu legendu. Prokleti Pe u Bakingemskoj palati: mnogo smeha kod gledalaca kada naš junak nudi prestolonasledniku betel, srče čaj iz tanjirića, bulji u pozadinu jedne dvorske dame, pita batlera kada će biti poslužen arak, sve pod nimalo blagonaklonim pogledom kraljice Viktorije (u tumačenju moje tetke Sibil obložene jasticima, koja je u dvanaestoj godini svog života već uznemirujuće podsećala na tu veliku vladarku).

Vili je jednom poveo Prokletog Pea u stranu i ponudio mu poštenu pogodbu: da reše problem jednom i za svagda, kao prava gospoda, on da bira oružje, i da se manu advokata krvopija. Međutim Prokleti Pe je bio pobožan budista. „Održao mi je predavanje o oduzimanju života i čemu sve ne. To što sam zbog njega po sudovima na smrt iskrvario izgleda da nije važno.“

Sa promenom u vladinoj politici prema prodaji šuma, stvar je prestala da bude smešna. Vilijevi advokati izrazili su pesimizam u pogledu konačne presude, koja se očekivala za nekoliko nedelja. Onda je moj deda poginuo, a Vili napisao svoje pismo. Sud je presudio u njegovu korist. Njegovi ari u džungli iskrčeni su za kokos, i vremenom su doneli priličnu dobit. Prokleti Pe je nestao iz vidokruga, mada mu je Vili uvek slao čestitku za Božić. A ipak je siroti Vili umro razočaran, zato što se plemićka titula za kojom je čeznuo nikada nije materijalizovala. Vidite, Englezi imaju dugačko pamćenje. Njihov veliki talenat leži u mirenju pravde i kompromisa. Izuzetna rasa. I dan-danas mi nedostaju.

Rici

Da li bi otac postao isti čovek da ga ser Stenlijev udes nije u osetljivom dobu lišio očinske ljubavi i strogosti? Takva razmišljanja su jednako neodoljiva koliko besmislena. Ja lično smatram da se sinovi rađaju da bi razočaravali očeve. Tu svaki čovek ispujstva sopstvenu sudbinu.

Moj otac je bio popustljiv, bezbrižan čovek. Bilo je u njemu nečega mekanog, poput ribe koja je predugo ležala van vode. To je možda bila posledica vremena u kom je živeo. Sa razvitkom kolonijalne državne administracije, moć *mudaliyara* se okrunila, a zamenila ju je preokupiranost statusom. Ugledniji momci poput Patera nisu imali mnogo toga da rade sem da savetuju Britance o poslovima i stavovima Cejlonaca. Tako su stekli ogroman uticaj u razdeli imperijalnih počasti među svojim zemljacima, koja se obavljala dvaput godišnje. Pater je hodao okružen pratnjom spremnom da se smeje njegovim duhovitostima i da hvali njegove procene. U četiri oka su se pravili spiskovi željenih počasti na poleđinama plesnih karata. Ozlojeđenost u slučaju neuspeha razrađivala bi se u ekstravagantnu povest o uvredi i osveti, opsesivno detaljnu poput sitnog veza na kome su pokolenja gospi gubila vid po radnim sobama.

Pater je voleo zabave, šampanjac, konje. Njegova velikodušnost bila je legendarna. Ako bi mu se posebno dopala zabava u nečijoj kući, domaćici bi možda stigle tri boce skupocenog tokajca ili češalj čija je prethodna vlasnica bila kineska carica. Plakao

je uz sentimentalne pesme. Jednom prilikom, kada je čuo za teško bolesno dete na imanju u Lokugami, poslao je kočiju u Kolombo, po svog ličnog specijalistu. Put od trista kilometara potrajao je skoro čitav dan, i dete je umrlo davno pre nego što je ser Hamfri stigao; ali nije bila poenta u tome.

U Lokugami bi se molioci tiskali ispred kapije uvek kada bi Pater bio tu. Pravi prijatelji su se pred njim uzdržavali da se dive nekoj slici ili ukrasu, zato što bi usledilo: „Uzmi ga! Za tebe sam ga i kupio! Uzmi!“; navaljivao bi on, a ako bi oni istrajali u odbijanju, ipak bi im ga sutra poslao.

Kao i sve druge hvale vredne osobine, ta širokogrudost teško je padala njegovim najbližima. Ja sam naučio da svoje dragočnosti skrivam pošto je otac ugledao moje voljene olovne vojnike na verandi, pokupio Vojvodu od Velingtona i gurnuo ga u štrokavu šaku kuvaričinog unuka. Jurnuo sam na derište i šutnuo ga u krastave cevanice, za šta sam nagrađen batinama. Te noći sam zaspao plačući. Ne zbog bolnog tura – očevi udarci su bili tako blagi da je štap u njegovim rukama predstavljao oruđe ljubavi – već zbog nepravde koju sam pretrpeo.

Pater je i majčinu pažnju na sebe skrenuo tom čuvenom velikodušnošću. Mater i njena sestra od strica Ajris su za vreme svoje prve posete Londonu bile sa Ajrisinim roditeljima na čaju u *Savoju*, kada je deda-stric Berti popravio monokl: „Zar ono pored prozora nije mladi Obejsekere? Ali ko je za ime božje ono jezivo stvorenje pored njega?“

Ispostavilo se da je jezivo stvorenje nezaposleni kočijaš koji je zaustavio mog oca na Strandu i zatražio novac, rekavši da je gladan. Pater ga je pozvao na čaj. Zanimeli kelneri su donosili džem od kajsija, krem od limuna, korpice sa sirom, rolnice sa asparagusom, štanglice, eklere sa kafom, sendviče s jezikom, biskvite od đumbira, kokosove puslice, paštetu od škampa, patišpanj s malinama, čokoladni puding, kolač od šljiva, kolač od maka i uzdrhtali žele od mandarina i pomorandži. Na kraju krajeva, znalo se da Pater ostavlja kraljevsku napojnicu. Kočijaš

se izdigao na visinu zadatka, istovremeno puneći i trbuh i džepove. Mater se kune da ga je videla kako mažnjava mašice za šećer, ugnježdene između dve zemičke sa kupinama.

Plemenite udovice su počele da šmrču i zapovednički traže šefa sale. Potpuno nesvestan svega toga, Pater je pušio lulu i ćaskao. Kada se Modino društvo približilo, upravo je govorio: „Morate mi obećati, kao čovek od časti, da više nikada nećete okaljati usne kineskim. Cejlonski čaj! Ukus je, znate, neuporediv. Da samo vidite obronke tih brda u aprilsko jutro!“ Mater je na licu mesta odlučila da se uda za njega.

Pazite u koga ćete se zaljubiti. Često sam primećivao kako nas privlače osobine koje sami ne posedujemo; tako da nije čudo što nam uskoro više nisu zanimljive. Moju majku, promućurnu, pragmatičnu ženu, općinio je taj neformalni stranac lake ruke. Za nekoliko dana ga je prozvala Rici: nadimak koji otkriva njen prezir prema detaljima (upoznala ga je, setićete se, u *Savoju*) kao i njenu čežnju za glamurom. Ali, kako je ljubavnu gozbu zamenilo nizanje familijarnosti, ona je shvatila da se udala za čoveka koji više od svega voli da daje.

Društvo nema razumevanja za taj poriv – samo pomislite kuda bi to moglo da odvede – i zato je, s tačke gledišta mog oca, bilo dobro što je postojalo već gotovo, društveno prihvatljivo utočište za njegovu slabost. Konji su dolazili iz Irske i Arabije, iz Kejptauna i Kalkute, prelepe životinje glatkih mišića, napeatih kao strune. U brdima za vreme sezone, u Kolombu čitave godine, sa gardenijom u reveru i srećnim ahatom usađenim u gravirano srebro na malom prstu, Pater je nastavio da se oslobađa mog nasledstva. S vremena na vreme je, uprkos svemu, morao i da pobeđi. Tada bi bio vidno snužden.

Moji roditelji su se strašno svađali. Ili, tačnije, Pater je bežao po sobi, a moja majka, van sebe od njegovog osmeha, zasipala ga je pogrđama i predmetima koji bi joj pali pod ruku: jastucima, voćem, zdelama za voće, prvim izdanjima Tenisona, svećnjacima iz osamnaestog veka, kompletom figurina od slonovače,

srebrnim slanikom, kutijom domina, saksijom s vilinom kosićom. Uzela je kanarinca iz kaveza i zavatlala ga uz bujicu kletvi. Udario je u ogledalo i uginuo. Mater je podigla žuto telo, spustila ga u šolju za čaj, a onda sve zajedno zavatlala ocu u glavu.

Ona je bila veoma darovita za razbijanje, moja majka. Specijalnost joj je bio kristal. Moj otac se vrlo pažljivo starao da ona uvek pri ruci ima zalihe skupog stakla. Zar nikada nije shvatila da on od nje pravi saućesnika u svom velikom planu da nas baci na prosjački štap? Vaze, karafe, vinski crven venecijanski labud i pet labudića: rasprsi bi se a majčine žute oči bi se zacaklile. Njen gušterski jezik bi kliznuo preko usana. Jednom, dok sam kao omađijan virio iza naslonjača dok je ona besnela i razbila francuski kristalni vrč i desetak suludo skupih čaša za vodu, video sam je kako se smiruje. Prišla je Pateru, gurnula ga na otoman pa ga opkoračila. Mislio sam da će ga ubiti, da će mu preseći grlo ledenom krhotinom. Stisnuvši kolena, ljuljao sam se od radosti. Biće moja, samo moja! Zamislite moje razočaranje kada je zastenjala, a on se nasmejao i kada su nakon toga sedeli jedno pored drugog, kao najbolji prijatelji.

Ali ono što najviše pamtim o roditeljima jeste da nisu bili tu.

Lokugama

Sećam se dolazaka monsuna, opojnog osećanja prekršenih pravila dok je zemlja tamnela a vetar narastao i naglo menjao pravac. Sećam se travnatog dvorišta gde sam provodio spora popodneva ležeći na leđima i čekajući neki odrpani oblak da mine nebom.

Iza odaja za poslugu, iza zida koji je obeležavao stražnju granicu imanja, nazirala se džungla. Iz nje su doletale zelene ptice. Jednog dana sam naslagao cigle pored zida i pridigao se do vrha. Tu sam pogledao u lice kobru koja se sklupčala na suncu. Opit nisam ponovio.

Prvi sadrug mi je bio moj sivi poni, Mesečina. Svakog jutra i večeri sam ga jahao do glavnog drumca i natrag, počevši i završivši svaki dan u njegovom pouzdanom društvu. Bilo je i pasa, pet ili šest doga koje su smrdele na lajfoj sapun i ležale po imanju kao odstreljeni trofeji. Pater je bio ljubitelj te pasmine; možda su ga podsećali na konje. Hranio ih je tostom sa skupim namazom od morskih plodova. Nikada nisu predugo živeli: one koji bi izbegli zmijama dokrajčili bi krpelji.

Pre četrdeset godina, kada je požar uništio deo kuće, moj deda je lično nacrtao planove za obnovu. Mešavina stilova i perioda rečito je svedočila o trijumfu marljivosti nad talentom. Dvorišta osobena za naša starinska imanja sada su se našla zarobljena između verandi popločanih sićušnim šestougaonicima boje senfa i rđe, kao u svim bungalovima državnih službenika. Tri palca debela vrata od sandalovine, koja su izdržala holand-

ske metke, vodila su u kupatila. Hodnik bi oštro skrenuo i sudario se sa zazidanim vratima. Drevna freska na kapijskim stubovima, čija je restauracija potrajala tri godine, koliko je umetnik radio na tim prizorima iz Budinog života, oštro se sukobljavala sa mermernim nimfama i pastirima koje je ser Stenli čak iz Đenove poslao da vrebaju po dvorištu. Srećom, u tom trenutku se umešala gospođica Doson i njeno veslo, tako da vizije odbrambenih bedema mog dede nikada nisu pretočene u kamen.

Ja sam se dosađivao u svakom kutku ogromne, neprikladne kuće koju je on stvorio. Za sto u trpezariji moglo je da sedne trideset dvoje ljudi. Potišten od dosade, jednom sam čitav ručak od devet jela proveo ležeći ispod tog prostranstva od abonosovine, pridigavši se samo ponekad da osmotrim noge ministrove kćerke. Čamotinja me je nadahnula da urežem naše porodično stablo u drvetu bifea i po jednom zagrizem sve kolače i torte u ostavi. Bezobrazan od dosade, mučio sam žabe i ptice u gustišima oleandera, samo da bih se od njihovih patnji umorio tek što bi počele.

Napokon, očajnički želeći rasonodu, obišao bih sve komode u kući proučavajući čudesne naplavine carstva: grimizno lakirane kutije, lule za opijum sa kamišima od slonovače, kalajne poslužavnike za vizitkarte, nojevo jaje na filigranskom postolju, čak i smaragdnozelenu tiku iz Novog Zelanda. Ta neprocenjiva zbirka bila je demokratski prožeta kožnim kamilama iz Adena i pepeljarama od školjki iz Brajtona. Predmeti uopšte nisu bili razvrstani prema vrednosti. Gruzijski pehar bi možda sadržao papirnu lepezu oslikanu trešnjinim cvetom u Birmingemu, ili persijsku keramičku pločicu iz sedamnaestog veka s naslikanim rubinskim narovima. Svi su jednako služili da povežu našu staru kuću, koja drema u džungli, sa velikim električnim svetom trgovaca i tehnike. Ja sam bio središte koje ih je sve privlačilo i zadržavalo – ili sam bar tako mislio, i vrtelo bi mi se u glavi od ponosa. Godinama kasnije, u Londonu, dok sam šetao kroz

namirisano izobilje dućana mešovite robe gospodina Selfridža, posetilo me je isto radosno osećanje. Takvo obilje, takva raznolikost! Kornukopija raznorodnih predmeta, čipkanih maramica i papagajskih kaveza od bambusa, skupljanih naveliko iz svih kutaka sveta. Samo je moj pogled davao smisao i nekakav red toj nadrealnoj topografiji.

Ako sklopim oči, još mogu da prizovem medicinski miris kovčežića sa lekovima koji je stajao u majčinoj spavaćoj sobi u Lokugami. Bio je obojen u belo i zaključan malim mesinganim ključem. U mojoj ličnoj klasifikaciji taj pomalo zlokobni ormar u paru je sa iskošenom komodom koja je zauzimala ugao Paterove radne sobe. Predmeti koji su u našoj porodici bili pokole-njima stajali su nabacani na policama. Ukrasni bodeži otupeli od vremena, svici od palmovog lišća sa kraljevskim potpisima, statuete Bude, rezbarene kutijice za betel, sekači areka oraha sa zlatnim intarzijama, perforisane školjke, hrpa češljeva od kornjačinog oklopa i srebra; svi su odisali neprijatnim mirisom prašine i zapuštenosti.

Imali smo bar desetak kućnih slugu, kao i puk baštovana i konjušara. Sećam se gužve kada se jedna mlada sluškinja bacila u kuhinjski bunar; nedelju dana sva voda za domaćinstvo morala je da se crpe iz bunara na imanju i donosi u veliku kuću kolima, što je bila dobrodošla neravnina na jednoličnom grafikonu naše rutine.

S vremena na vreme, iz čistog mira, kuhinjsko dvorište ispunilo bi se kreštanjem i perjem. Orkestar iz obližnje varoši bi se pojavio u taljigama koje su vukli volovi. Tačnije, instrumenti su im stizali u taljigama; muzičari su se vukli iza njih. Štimovanje su uvek pratile pritužbe na žuljeve. Kasnije bi moji roditelji stigli iz Kolomba, uleteli bi sa poklonima i u pratnji od troje do trideset prijatelja. Ja bih potrčao i obgrlio Mater oko kolena. Ponekad nisam znao kako da izrazim silnu čežnju, pa sam zario zube u nabore njene suknje i glodao tkaninu. Ona bi me potapšala po glavi. Njene šake boje čaja oblikom su podsećale

na dijamant i mirisale su na ruski duvan. Sa članka joj je namigivala narukvica od ćilibara.

Pater je šampanjac uvek kupovao na dvanaest tuceta. Zabave su trajale do zore. Pošto bi svi ponovo otišli, ja bih poređao prazne boce na verandi i gađao ih iz vazdušne puške. To je slika koja se pojavljuje kada pomislim na svoje detinjstvo: dečak u kratkim pantalonama i dugačkim čarapama, obamrlo, svetlo, prazno popodne, ptice koje na prvi prasak uzleću sa drveća.